

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/77/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118205972
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118205972.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Branislava Brezu v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: R. R., V.. XX.XX.XXXX, P. X. XXXX/XX, XXX XX Y., o zaplatenie 1.867,55 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 8Csp/99/2018-69 zo dňa 22.02.2019 jednohlasne takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje sa rozsudok vo výrokoch II. a III.
- II. Stranám sporu sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 1.867,55 Eur, úroky vo výške 59,27 Eur, úroky z omeškania vo výške 1,17 Eur, úroky z omeškania vo výške 5,00 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 1.867,55 Eur od 10.4.2018 do zaplatenia, poplatky za poistenie vo výške 2,58 Eur, a to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a.

III. Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %.“

2. Rozhodnutie právne posúdil podľa ustanovení § 261 ods. 6 písm. d) a § 497 Obchodného zákonníka, § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „ZoSÚ“), § 52 ods. 1 až 4, § 54 ods. 1 a 2, § 121 ods. 3, § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka.

3. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že medzi žalobcom a žalovaným došlo k vzniku zmluvného vzťahu, ktorý má spotrebiteľský charakter, na základe ktorého žalobca poskytol žalovanému spotrebiteľský úver. Žalobca a žalovaný uzatvorili zmluvu o spotrebiteľskom úvere, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 2.000 eur. Nakoľko žalovaný nesplácal úver riadne a čas, žalobca na základe Výzvy na predčasné splatenie úveru rozhodol o predčasnej splatnosti úveru dňa 09.04.2018. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti zmluvného úroku 11,90 % ročne, ktorý uplatnil žalobca zo sumy dlžnej istiny vo výške 1.867,55 eura od 10.04.2018 až do zaplatenia, nakoľko vychádzajúc z uznesenia Ústavného súdu SR, sp.zn. IV. 476/2012, z 18.09.2012 dospel k záveru, že veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania. Veriteľ má právo na zaplatenie zmluvných úrokov len do vyhlásenia

predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, iba právo na úrok z omeškania. V opačnom prípade by na ľarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Ďalej súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti úroku z omeškania z neuhradených zmluvných úrokov vo výške 59,27 eura vyčíslených ku dňu zosplatnenia. Konštatoval, že žalobca nemá právo požadovať od žalovaného príslušenstvo z príslušenstva (úroky z omeškania z dojednaných úrokov), nakoľko pohľadávkou v zmysle úpravy obsiahnutej v ustanovení § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa rozumie istina (plnenie z hlavného peňažného záväzku) a úprava obsiahnutá v § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako úprava všeobecná vo vzťahu ku všetkým občianskoprávnym záväzkom pomenováva príslušenstvo, ktoré možno žiadať pri omeškaní s plnením peňažného dlhu (s plnením hlavného peňažného záväzku) nie pri omeškaní s plnením príslušenstva pohľadávky. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 22. júla 2010, sp.zn. 33Cdo/2041/2008 Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník neumožňujú veriteľovi žiadať od dlžníka príslušenstvo (úrok z omeškania) pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky. Tým nie je dotknuté právo účastníkov dohodnúť sa, že dojednané úroky sa stanú súčasťou istiny, avšak žalobca nepreukázal súdu, že zmluvné úroky sa stávajú súčasťou istiny. Vo zvyšnej časti súd prvej inštancie žalobe vyhovel a zaviazal žalovaného tak, ako je to uvedené vo výroku I. napadnutého rozsudku.

4. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania, nakoľko ten mal v konaní len nepatrný neúspech v časti príslušenstva, pričom v časti istiny, zmluvného úroku do predčasného zosplatnenia úveru, poplatkov za poistenie a úrokov z omeškania z omeškaných splátok a zosplatnenej istiny úveru bol úspešný.

5. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca, a to proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti. Žalobca rozsiahlo uviedol, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, t.j. aj po predčasnom zosplatnení. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia súdov Slovenskej republiky (napr. rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 8Co/193/2017-88 zo dňa 07.12.2017, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 43Co/23/2017-92 zo dňa 29.11.2017, Krajského súdu v Bratislave č.k. 8Co/138/2017-83 z 27.03.2018), ktoré dospeli k rovnakému záveru. Uviedol, že z ustanovenia § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka vyplýva, že povinnosť platenia úrokov sa spája s obdobím skutočnej držby požičaných peňazí, čo potvrdzuje § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov. Obchodný zákonník priznáva veriteľovi právo na dohodnutý úrok od poskytnutia peňažných prostriedkov, pričom stanovuje len moment vzniku tohto nároku, moment jeho zániku nestanovuje. Poukázal na rozsudok Krajského súdu Prešov 4Cob/62/2007 z 27.03.2008, z ktorého vyplýva, že je možné požadovať platenie úrokov z omeškania z nezaplatených úrokov. S poukazom na ústavný princíp právnej istoty má žalobca za to, že mal popri nároku na úrok z omeškania istiny aj nárok na úrok z omeškania zo zmluvných úrokov. Zmluvné úroky boli vyčíslené pevnou sumou a táto sa ďalej nenavýšuje. Práve z toho dôvodu nejde podľa žalobcu o spor so zásadou anatocizmu. Požadovaný nárok na úroky z omeškania zo zmluvných úrokov sú nárokom, ktorý predpokladá aj ust. § 497 Obchodného zákonníka. Akceptovanie takejto praxe by znamenalo, že v prípade omeškania dlžníkov s plnením dlhu, ktorý pozostáva výlučne zo zmluvných úrokov, by veritelia nemali nárok na žiadnu zákonnú sankciu. Úrok z omeškania treba vnímať ako sankciu za omeškanie s plnením celého nároku, teda aj zmluvných úrokov. Poukázal aj na to, že z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR 33Cdo/212/2014 zo dňa 21.08.2014 vyplýva, že zákonné úroky z omeškania nenahradzujú od splatnosti pohľadávky úroky, ktoré si strany dojednali. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobe vyhovel v celom rozsahu. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

6. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli aj webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

7. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedali

vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvej inštanície sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

8. Odvolací súd poukazuje na konštantnú aplikačnú prax Krajského súdu v Prešove, hlavne na rozsudky Krajského súdu v Prešove, ktoré by mali byť žalobcovi známe (sp. zn. 6Co/190/2016 zo dňa 30.06.2016, sp. zn. 22Co/28/2017 zo dňa 22.02.2018, sp. zn. 20Co/107/2017 zo dňa 27.03.2018).

9. Žalobca sa dovoľáva nárokov za odplatné úroky, ktoré by mu patrili v prípade, ak by bol zachovaný stav zákonnej domnienky a teda trvanie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy za stavu, že veriteľ aj spotrebiteľ budú plniť podľa podmienok a v termínoch dohodnutých v zmluve. Keďže tento stav netrvá je zrejmé, že došlo k zmene záväzku, ktorá bola privodená omeškaním spotrebiteľa a súčasne predčasným zosplatením úveru zo strany veriteľa.

10. Predčasne zosplatenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej úverovej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz.

11. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom.

12. Uvedenou úvahou sa odvolací súd prirodzene dostáva aj v poradí k ďalšiemu zásadnému záveru, spočívajúcemu v skutočnosti, že jednorazovým zosplatením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatením úveru.

13. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

14. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné nároky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylná od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka robí absolútne neplatnou.

15. Úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplatnú službu či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú (cena za poskytnutú službu narastá). Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

16. V danej právnej veci žalobca pristúpil k zosplateniu celého úveru ku dňu 09.04.2018, teda týmto dňom sa stal splatný celý úver, zo strany žalobcu došlo k určeniu lehoty predčasnej konečnej splatnosti úveru a odvolací súd preto dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na úroky z úveru iba do dňa 09.04.2018, potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania. Obdobný názor je vyslovený aj v rozhodnutiach Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29.10.2014 sp. zn. 5Co/223/2014, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/85/2013 zo dňa 25.10.2013, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Co/83/2013 zo dňa 07.05.2014, Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 22.02.2017 sp. zn. 5Co/407/2016.

17. Dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania, prípadne ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru do splatenia úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa, predstavuje značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru.

Je nepravdepodobné, že by spotrebiteľ takúto dohodu individuálne vyjednal s dodávateľom, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne (C-415/2011, AZIS).

18. Ako už odvolací súd uviedol, niet kogentnej úpravy o úrokoch popri úroku z omeškania. Zákon reguluje úroky za úver bez časovej úpravy, a preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Navyiac sa takáto dohoda dostáva do rozporu aj s ustanovením § 3a Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.

19. Odvolací súd ďalej uvádza, že považoval za nedôvodnú odvolaciu námietku týkajúcu sa nároku na úrok z omeškania zo zmluvných úrokov. Záver súdu prvej inštancie týkajúci sa nepriznania úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov z úveru vo výške 59,27 eura je vecne správny. Otázku úroku z omeškania pri omeškaní s plátbou príslušenstva pohľadávky súd správne právne posúdil.

20. Odvolací súd sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník neumožňujú veriteľovi požadovať od dlžníka príslušenstvo (úroky z omeškania) v prípade omeškania s platením príslušenstva pohľadávky (dohodnutých zmluvných úrokov). Úroky, úroky z omeškania a poplatok z omeškania sú podľa ust. § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky, ktorou sa v zmysle tohto ustanovenia a v nadväznosti na definíciu záväzkového vzťahu v ust. § 488 Občianskeho zákonníka rozumie peňažné plnenie (istina), na ktorú má veriteľ právo podľa hlavného záväzkového vzťahu, ku ktorého zmene dochádza priamo zo zákona práve až omeškaním dlžníka. Úrokový záväzkový vzťah je vzťahom akcesorickým, jeho vznik je podmienený platným záväzkovým vzťahom hlavným. Splnením hlavného záväzku (alebo iným zo spôsobov jeho zániku) zaniká aj akcesorický záväzok úrokový, pretrváva iba povinnosť uhradiť už splatné úroky. Tým, že dlžník včas nesplní úroky z istiny, sa dostáva do omeškania s plnením príslušenstva, nie do omeškania s plnením istiny. Ani Občiansky ani Obchodný zákonník pri tom nezakotvujú majetkové sankcie pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. marca 2004, sp. zn. 35Odo/101/2002, publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod R 5/2006).

21. Odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku, s ktorými sa v celom rozsahu stotožňuje, a na ktoré v ostatnom odkazuje a so zreteľom na uvedené odvolací súd postupom podľa § 387 CSP potvrdil rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania.

22. V odvolacom konaní nebol žalobca úspešný. Naopak fakticky plne úspešný bol žalovaný, ktorému vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný bol v odvolacom konaní pasívny, k odvolaniu sa nevyjadril, náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnil, a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

23. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).